

Мазяр О. Зв'язок мислення та академічної успішності. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи* : Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи» (м. Житомир, 25 квітня 2023 р.) / Ред. колегія: Л. Котлова, С. Дмитрієва, С. Максимець. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 198–199.

Напрямок 1. Теоретико-методологічні та прикладні аспекти сучасної психології

Мазяр Олег Васильович,
доктор психологічних наук, доцент,
професор (б.в.з.) кафедри соціальної та практичної психології
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ЗВ'ЯЗОК МИСЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ

Мислення та академічна успішність у побутовій свідомості та навіть у розумінні освітян часто-густо ототожнюються. Вважається, що обидва феномени однаково забезпечуються інтелектуальними здібностями. Власне, дослідження мислення зазвичай здійснюється за допомогою розв'язання суб'єктом певних задач, що відповідає його академічній успішності. Тому дослідники мислення намагаються максимально дистанціюватися від завдань, які корелюють з набутими знаннями і змістом освітніх програм. Однак неминуче порушується питання критеріїв оцінки мислення та його вікових норм. Внаслідок цього для психометрики постає проблема створення нейтральних щодо освітньої програми завдань. Тобто діагностика мислення повинна здійснюватися на такому когнітивному матеріалі, що вимагає не відтворення академічного матеріалу середньої чи спеціальної освіти, а мислення як такого, не прив'язаного до здобутих конкретних знань. При цьому, вочевидь, релевантними будуть такі завдання, які не зорієнтовані на однозначно правильні відповіді, а на здатність бути раціональним навіть оригінальності рішення.

Нами розроблена така методологія, яка назагал відповідає поставленим вимогам. В межах «Методики текстуальних розривів» досліджуваному пропонується оповідання, в якому пропущеними є парні речення; завдання полягає у тому, щоби написати пропущені речення і при цьому зберегти загальний зміст оповідання. Оповідання містить тридцять речень [4].

Одним із результатів такого дослідження є ступінь сформованості смислу оповідання, уникнення розмитості смислу, смислових суперечностей та абсурду [1; 3]. Ми визначали смисл як цілком сформований, частково сформований та не сформований. Ці показники зіставлялися з отриманими результатами зовнішнього незалежного оцінювання з української мови, математики та історії України. Вибірку досліджуваних склали 34 здобувачі вищої освіти 16-17 років, які вступили на спеціальність 053 Психологія. Зауважимо, що дослідження

проводилося наприкінці вересня, тобто було максимально наближеним до проходження здобувачами вступного тестування.

Зіставлення показників сформованості смислу з їхніми балами ЗНО показало, що найвищий рівень кореляції спостерігається з підготовкою з українською мовою – 0,29917 та майже такий самий показник з математикою – 0,29805. З історією України кореляційний зв'язок фактично відсутній (0,0458). Таким чином, фіксуємо, що прямого сильного зв'язку мислення та академічної успішності немає. Зокрема, можемо зробити висновок про те, що мислення та мовлення (за результатами ЗНО з української мови) є взаємозалежними, але не тотожними психічними феноменами [2].

Література:

1. Мазяр О. В. Абсурд як предмет психологічного дослідження. *Психологічні проблеми сприймання* : матеріали ХХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 травня 2020 року, м. Київ) / за ред. В. О. Моляко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2020. С. 62–66.
2. Мазяр О. В. Мовлення та мислення у концептуальних поглядах Л. С. Виготського. *Психологія людини: Л. С. Виготський та сучасна наука* : Збірник статей за редакцією М. В. Папучі. Випуск 2–3. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 175–192.
3. Мазяр О. В. Особистісний дисонанс: системний аналіз : монографія. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2020. 332 с.
4. Мазяр О. Розробка інструментарію для діагностики процесуальних характеристик мислення. *Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади* : Збірник наукових праць [за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Україна, Житомир, 24 листопада 2022 р.)] / Ред. колегія: Г. Пирог, Н. Портницька, І. Тичина. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 162–163.